UN DEPOZIT DE SILEXURI DESCOPERIT ÎN AȘEZAREA GUMELNIȚEANĂ DE LA GEANGOEȘTI, JUD. DÂMBOVIȚA

ANA ILIE,
LOREDANA NIȚĂ

REZUMAT:

În cursul cercetărilor de amploare desfășurate în campania anului 2018 în *tell*-ul de la Geangoești, care au dus la dezvelirea jumătății sudice a așezării eneolitice, a fost descoperit un mic depozit de lame de silex. În acest articol sunt prezentate detaliat atât contextul de descoperire, cât și depozitul, integrate într-un cadru mai larg, al unui palier cronologic unde astfel de situații nu sunt rare.

ABSTRACT: A FLINT *CACHE* DISCOVERED IN THE GUMELNIȚA SETTLEMENT OF GEANGOEȘTI, DÂMBOVIȚA COUNTY

The archaeological research during the 2018 season uncovered, in the southern half of the Eneolithic tell at Geangoești, a small *cache* of flint blades. This article presents both the discovery context of the *cache* and its composition, as well as its larger chronological framework of similar and not infrequent finds.

CUVINTE CHEIE: depozit, lame de silex, Eneolitic, Cultura Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI, Geangoești.

KEYWORDS: *cache*, flint blades, Copper Age, Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI culture, Geangoești.

Introducere

Studiile din ultima vreme, care au drept subiect ansamblurile industriei litice abordate în perspectivă diacronică, acoperind palierul cronologic și cultural al culturii Kodjadermen-Gumelnița-Karanovo VI (în continuare K-G-K VI), permit nuanțarea înțelegerii complexității comunităților neo-eneolitice, atât prin modul de organizare a producției, gama de produse obținute, cât și prin funcțiile pe care le deține o tehnică sau alta în obținerea unor tipuri specifice de produse. Mai mult decât atât, se fac pași importanți în înțelegerea posibilelor modele de distribuție ale producției de utilaj litic.

Analizele tipologice și tehnologice ale pieselor litice provenind din diverse așezări gumelnițene de la nord de Dunăre, deși încă rare în peisajul bibliografic, conturează două-trei tipuri de producții. O producție locală, acolo unde surse de materie primă sunt la îndemână¹, și o producție specializată, din materie primă definită, de-a lungul timpului, drept silex balcanic², ulterior identificată drept „chert Ludogorie”, tip Ravna, iar în procente mult mai mici, de tip Kriva Reko sau silex moesic³, ale cărei piese circulă în vastul spațiu cultural K-G-K VI și acoperă nevoi diverse ale comunităților gumelnițene.

¹ Niță, Frînculeasa 2005; Furestier, Mihail 2011; Furestier et al. 2017.

² Comșa 1975.

³ Gatsov, Nedelcheva, Nacev 2012, 39-40; Dobrescu 2017, 230-231.

Cea de-a treia formă a fost afirmată pentru industria litică de la Atmăgeaua Tătărască⁴ și presupune, având în vedere prezența în toate nivelurile culturale din *tell*-urile aparținând tuturor fazelor culturii Gumelnița, a topoarelor din silex, existența unei producții laminare locale, ce ar permite obținerea de lame de până la 15-19 cm lungime, realizate prin percute directă dură sau indirectă, dar utilizând materie primă din sursele din sudul Dunării. Astfel de topoare au fost întâlnite frecvent și la Pietrele Gorgana, mai rar în așezările de la Căscioarele - Ostrovel, Sultana - Malu Roșu, Tangîru⁵, Jilava, Vidra, Vărăști, Radovanu, Gumelnița, Cunești, Cernavodă, Brăilița⁶, Bordușani⁷ și Carcaliu⁸, și au determinat avansarea posibilității existenței unei producții litice sau a unei acumulări de produse în *tell*-urile de la Dunărea de Jos, de-o parte și de alta a Dunării, dar la distanță de surse, care ar fi permis distribuția unor bunuri de prestigiu – lame lungi și topoare de silex, spre periferia nordică a arealului culturii K-G-K VI și mai departe⁹.

Ideea unui acces mixt la sursele de silex de tip Revno și Kriva Reka din arealul sud dunărean, este susținută și de alți cercetători¹⁰. Aceasta vizează un import al lamelor foarte lungi, precum și un acces direct la surse și o producție în sit a lamelor cu dimensiuni cuprinse între 15-19 cm, iar după 4400 cal BC, chiar și a celor de peste 20 cm lungime.

Pentru comunitățile din arealul sud-dunărean al culturii K-G-K VI, industria litică cioplită este alcătuită dintr-o producție locală¹¹ și din produse variate specializate, care circulă la distanțe mari¹². Anumite produse sunt exploatate pentru a răspunde unor nevoi utilitare. De exemplu, lamele realizate prin debitaj prin presiune „by punch” erau exportate la nord de Dunăre și în estul Greciei sau Macedonia. Având în vedere stabilitatea „exportului”, această producție ar fi dus la stabilirea unor rețele economice, precum și la crearea alianțelor în rețea.

Pe de altă parte, lamele lungi obținute prin tehnica presiunii cu levier, descoperite în morminte individuale și în *tell*-uri, sediul elitelor, sunt acceptate, în unanimitate, ca fiind obiecte de prestigiu. Această producție ar fi circulat mai întâi la sud de Dunăre. Aceste lame cu cât erau mai lungi, complete și neutilizate, cu atât ar fi fost mai valoroase și ar fi îndeplinit roluri simbolice și sociale deși, la un moment dat, accidental sau intenționat, erau adesea fragmentate și integrate ciclului domestic, transformate în unelte, și nu mai prezintă astfel diferențe notabile față de producția locală. Mai neclară este considerată a fi situația lamelor obținute prin presiune directă („standing pressure”), aflate din punct de vedere dimensional între cele simbolice și cele utilitare¹³.

În acest context, notăm apariția la sfârșitul eneoliticului, a depozitelor de piese litice, de podoabe, de piese grele din cupru, de topoare din piatră șlefuită¹⁴; în studiul de față ne interesează cele care conțin doar piese de silex. La modul general, depozitele de artefacte sunt considerate a fi categorii speciale de descoperiri, indicând atenția particulară oferită acestor piese, legată de o valoare reală, economică sau cultural - mitologică, de o poveste personală sau chiar anticipând o viitoare utilizare. În toate situațiile, erau considerate prețioase de către deținători; mai mult, depunerile în context funerar ale producției de lame mari din arealul culturii K-G-K VI sunt interpretate ca având funcție votivă și sacră¹⁵.

În arealul nord-dunărean al culturii K-G-K VI, depozite de piese de silexuri sunt menționate în așezările *tell*, precum cel de la Pietrele. Aici au fost descoperite nu mai puțin de șapte astfel de depozite¹⁶, cărora li se adaugă depozitul provenind din săpăturile vechi¹⁷. La Urlați, o așezare de suprafață, sunt menționate patru depozite de silex¹⁸, în *tell*-urile de la Vlădiceasca - Gherghelăul Mare sunt amintite trei depozite¹⁹, la Gumelnița unul²⁰, iar altul la Chitila²¹. Nu este exclus ca lamele lungi, identificate în *tell*-urile de la nord de Dunăre, la Căscioarele, Vidra, Ulmeni și

⁴ Dobrescu 2017.

⁵ Klimscha 2012.

⁶ Comșa 1992.

⁷ Informații inedite.

⁸ Furestier et al. 2017, 224, Fig. 15.

⁹ Klimscha 2012, 1116-1222.

¹⁰ Reingruber 2014, 226-228.

¹¹ Manolakis 2006, 5-13.

¹² Manolakis 2008; 2017.

¹³ Manolakis 2017.

¹⁴ Gaydarska et al. 2004; 2012; Chernakov 2018.

¹⁵ Manolakis 2006; Gurova 2010, 8.

¹⁶ Gatsov, Nedelcheva 2007, 59-69; Toderaș et al. 2009, 53; Gatsov, Nedelcheva 2015.

¹⁷ Berciu 1956, 505, Fig. 20-21.

¹⁸ Frînculeasa et al. 2018, 243, Pl. XXIII/1; Pl. XXIII/2,4; Pl. XXIV/1-4; Pl. XXIV/3d.

¹⁹ Șerbănescu, Șandric 2012, 120, 122; Șerbănescu 2013, 328, Fig. 10/4.

²⁰ Dumitrescu 1966, 57.

²¹ Ignat, Popescu 2015, 33-34.

Sultana²², să provină din depozite, rămase nepublicate. Acestor situații li se adaugă descoperirile izolate, cum ar fi depozitele de la Băbăița²³, Leșile²⁴, București - Străulești²⁵, încadrate aceleași perioade. Astfel de depozite apar și la sud de Dunăre: Azmak, Bikovo - Denevo Moghila, Bulgarene, Hotnica, Kavonova, Provadia, Petka Karovelova, Ruse, Sava, Smyadova, și Sushina²⁶. De asemenea, există semnalări ale unor depozite de silexuri încă din faza Spanțov a culturii Boian (vezi depozitele descoperite la Radovanu - La Muscalu²⁷).

Contextul arheologic al descoperirii

Începând cu anul 2015, au fost reluate, după 40 de ani, cercetările în situl Geangoești, punct Hulă, comuna Dragomirești, jud. Dâmbovița. Situl, o așezare *tell* atribuită culturii K-G-K VI, este amplasat la aproximativ 2 km est de râul Dâmbovița, în zona Câmpiei Înalte a Târgoviștei, dar la contactul acesteia cu Subcarpații (Pl. I/1-3).

În campaniile din anii 2015-2016 au fost efectuate cercetări de evaluare a potențialului arheologic al sitului, în condițiile în care cercetările din campania anului 1960 au afectat cca. 700 m² din cei cca. 2500 m² ai așezării, iar informațiile culese printre localnici indicau un fenomen de distrugere sistematică, al cărui scop era recuperarea de „comori”, activități reclamate și în rapoartele și notele de șantier din 1960. Alte obiective avute în vedere erau legate de colectarea de date despre amplitudinea depozitului antropic, dimensiunea sitului și complexitatea situațiilor arheologice²⁸.

Cercetarea a continuat în campaniile din anii 2017-2019, când au fost deschise o serie de sectoare de 6x6 m fiecare, împărțite în două suprafețe, acoperind aproape în întregime jumătatea de sud a așezării de la Geangoești - Hulă (Pl. I/4-5). Situl prezintă o stratigrafie complexă, precum și urme ale unor niveluri în bună parte dispărute, foarte probabil în urma lucrărilor agricole intensive executate în perioada comunistă și câțiva ani după 1989. Aceste mărturii ale unor secvențe de locuire preistorice distruse sunt și sub forma unor șanțuri de fundație, surprinse în negativ într-o masă de chirpici ars²⁹ (Pl. III).

Această masă de chirpici ars provine de la pereții prăbușiți ai unor locuințe incendiate, care pot fi încadrate, fără dubiu, culturii Gumelnița³⁰. Depozitul provine din una din aceste locuințe incendiate. În colțul de NE al sectorului 44 se păstrează o parte din colțul de SE al locuinței nr. 4, care și-a încetat funcția inițială într-un incendiu violent. Acesta a dus inclusiv la zgurificarea pereților locuinței în această zonă (Pl. II).

Latura de vest a locuinței a fost distrusă de șanțurile de fundație ale orizonturilor de locuințe posterioare – Cx. 118 - Cx. 144. De asemenea, aceste complexe, precum și groapa modernă Cx. 143, au dus la distrugerea laturii sale de S (Pl. III). Nu avem date despre colțul de SE al locuinței surprins în martorul de 2 m lățime lăsat între sectoarele din zona de SV și cele din zona de SE ale așezării, iar cele mai relevante observații asupra acestei locuințe au fost realizate în sectorul 54, în campania anului 2019³¹.

Lamele au fost descoperite împreună, depozitate într-un vas (Pl. IV/a-b). Incendiul care a mistuit casa a condus la arderea secundară a vasului (vas 27) în care se afla micul depozit, precum și la fragilizarea pieselor din silex, care s-au fragmentat în momentul prelevării. Unele piese au putut fi restaurate cu multă atenție (Pl. IV/c-d; Pl. V) pe când altele au fost afectate irecuperabil (Pl. VI/1, 3-5).

Vasul, de dimensiuni mici, este din categoria celor de uz comun, cu gât înalt și umăr bombat, bază tronconică, cu două torți, dispuse simetric în zona umărului. Buza este lustruită la exterior și interior, corpul este îngrijit netezit la interior și decorat cu barbotină organizată în vârci oblice, care se învârtesc în jurul corpului de la umăr spre bază. Acesta se afla, întreg, dar răsturnat, pe podeaua locuinței.

²² Reingruber 2014, Tab. 8.

²³ Torcică 2011.

²⁴ Nania 1965.

²⁵ Ignat, Popescu 2015.

²⁶ Avramova 2008, 212; Gurova 2010, 5-8; Gurova 2011, 185; Gaydarska et al. 2012, Tab 2; Ștefan 2012, Tab. 2; Gurova, Chabot, Chohadziev 2016.

²⁷ Comșa 1990, 30.

²⁸ Cîrstina, Olteanu, Ilie 2016.

²⁹ Ilie, Cîrstina, Ilie 2019.

³⁰ Ilie et al. 2020.

³¹ Ilie et al. 2020.

Planșa I. 1. Harta izometrică a județului Dâmbovița pe care sunt marcate siturile atribuite culturii Gumelnița (autor B. Ilie); 2. Ortofotoplan cu zona Geangoești, pe care sunt evidențiate *tell*-ul și un paleocanal al râului Dâmbovița; 3. Fotografie dinspre SE asupra *tell*-ului; 4. Imagine de sus asupra suprafeței deschise în *tell*-ul de la Geangoești (zbor cu drona realizat de B. Ilie, 2018); 5. Imaginea geomagnetică a sitului (după Micle, Stăvilă 2018, fig. 8), pe care sunt marcate suprafețele deschise în campaniile 2016 și 2017-2019.

Planșa II. Imagine de sus asupra zonei de SV a *tell*-ului (zbor cu drona realizat de B. Ilie, 2019), pe care sunt marcate locuințele identificate în campania anului 2019, și fotografii de detaliu ale profilelor de N și E, st. 44, pe care se observă distrugerea locuinței nr. 4, Us. 570 (autor A. Ilie).

Planșa III. Imagine de sus (zbor cu drona realizat de B. Ilie, 2018) pe care sunt marcate principalele complexe adâncite identificate în zona de SV a *tell*-ului.

Descrierea depozitului de piese

Eșantionul include nouă piese și fragmente litice calcinate din silex (Tab. 1). Acestea sunt suporturi laminare complete, distale, meziale și unul proximal, aparținând etapei de *plein débitage* a secvenței operatorii.

Aparent, trei din piesele complete (Pl. V/1-3), o piesă mezială și piesele distale (Pl. VI/1, 3, 4) constituie desprinderi succesive de pe același nucleu. Ultima din piesele complete (Pl. V/4) și piesa proximală (Pl. VI/2) par să fi provenit din alt nucleu, dintr-un alt tip de silex.

Ulterior producției, nu au fost efectuate modificări sau amenajări ale suporturilor obținute.

Lamele complete au taloane netede, late de 0,6-0,7 cm, profil concav, secțiune transversală trapezoidală sau triunghiulară și dimensiuni de 7,1-13,9 cm lungime, 1,5-2,5 cm lățime, respectiv 0,4-0,8 cm grosime. Piesele prezintă fracturi și desprinderi de pe suprafețele dorsale și ventrale datorate arderii, dar, în cazul celor fragmentate (Pl. VI/1-5), se pot observa și fracturi de natură mecanică, anterioare momentului calcinării.

Ulterior arderii și pierderilor de material, piesele complete de dimensiuni mari cântăresc între 18 și 26 grame, în timp ce greutatea celor fragmentate variază între 4 și 11 grame. Niciuna dintre piese nu conservă urme de folosire macro- sau microscopice.

Planșa IV. a. Fotografie din tipul prelevării vasului în care a fost descoperit depozitul de silexuri; b. Fotografie cu vasul restaurat; c-d. Fotografii cu piesele din silex, imediat după descoperire și din timpul restaurării (foto A. Ilie).

Planșa V. 1-4. Piese din silex din depozitul de la Geangoești (v. 27), colecția de Arheologie a Complexului Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște, inv. 356/2018 (foto L. Niță, desene A. Ilie).

Planșa VI. 1-4. Piese din silex din depozitul de la Geangoești (v. 27), colecția de Arheologie a Complexului Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște, inv. 356/2018 (foto L. Niță, desene A. Ilie).

Tabelul 1. Conținutul și descrierea depozitului de lame din silex de la Geangoești, locuința nr. 4.

Nr. crt.	Tip de piesă	Stare de conservare	Descriere	L. max. (mm)	l. max. (mm)	G. (mm)	Gr. (g)	Trimitere la ilustrație
1.	Lamă	Restaurată 100%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	139	25	8	26,7	Pl. 5/1
2.	Lamă	Restaurată 100%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	132	24	6	19,4	Pl. 5/2
3.	Lamă	Restaurată 100%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	139	21	7	18,8	Pl. 5/3
4.	Lamă	Restaurată 100%	Arsă Gri cenușiu	71	15	4	3,9	Pl. 5/4
5.	Lamă proximală	Restaurată 100%	Arsă Gri cenușiu	81	21	4	7,4	Pl. 6/2
6.	Lamă mezială	Restaurată 60%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	97	20	7	11,9	Pl. 6/3
7.	Lamă mezială	Restaurată 50-60%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	82	24	5	10,4	Pl. 6/5
8.	Lamă distală	Restaurată 50%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	75	26	5	10,3	Pl. 6/1
9.	Lamă distală	Restaurată 40%	Arsă Gri alburui Silex cu fosile	68	18	4	3,7	Pl. 6/4

Concluzii

Fără a nega posibilele semnificații simbolice/mitologice ce ar fi putut fi asociate acestui material – silexul³², credem că trebuie studiat mai ales prin prisma unui acces al comunităților gumelnițene la aceste resurse, cu atât mai mult cu cât unele, cum este cea de la Geangoești, sunt situate la cca. 250 - 300 km depărtare de sursele cele mai frecvent utilizate în diferitele faze ale culturii Gumelnița, și anume chert-ul de tip Ravna. Aceaste distanțe implică un proces de achiziție, distribuție, eventual redistribuție, și chiar un control al acestei materii prime și produselor semifinite sau finite, indispensabile activităților cotidiene. În acest sens, al unei prezențe în scop pragmatic a depozitelor de silexuri în așezările gumelnițene de la nord de Dunăre, considerăm că pledează și existența depozitului de la Geangoești:

- piesele au fost descoperite laolaltă, stocate într-un vas, în interiorul unei locuințe; șapte lame par să provină din același nucleu, iar ultimele două, din altă sursă de materie primă, toate fără urme de utilizare.
- materia primă/nucleele/produsele finite provin, cel mai probabil, din sursele din platforma pre-balcanică.
- depozitul se află într-o locuință despre care considerăm că a fost incendiată intenționat. Pe de altă parte, dar în același sens al unui control al acestei resurse, considerăm a fi și informația că locuința nr. 4 este singura în care am descoperit un astfel de depozit, deși au fost excavate șase locuințe în colțul de S-V al așezării, chiar dacă nu toate contemporane.

³² Avramova 2008, 213-214; Ștefan 2012, 421.

Deși la momentul actual lipsesc analize tehnolo-tipologice pentru majoritatea depozitelor descoperite la nord de Dunăre, pe baza informațiilor obținute din ilustrații putem bănuși că lamele prezintă lungimi cuprinse între 7 și 16 cm și doar arareori depășesc aceste dimensiuni, cum ar fi câteva din depozite de la Pietrele - Gorgana. Analiza celor șapte depozite descoperite în *tell*-ul de la Pietrele - Gorgana a conturat o ipoteză de lucru foarte interesantă. Astfel, conform specialiștilor³³, depozitele, având în vedere compoziția acestora – lame neretușate sau/și unelte, lungimea lamelor, tehnica de producere a lamelor, ar fi mărturia a două tipuri de activități domestice. O formă este cea a depozitelor de lame lungi, cu caracter special acumulate, în scopul de a fi recuperate și folosite mai târziu. O altă formă este aceea a unor rezerve de mici dimensiuni, care asigură un acces rapid, pentru modificarea suporturilor și utilizarea lor în scop domestic. Alte studii adaugă nuanțe noi în înțelegerea acestor depozite, corelând și date topografice și contextuale³⁴. De exemplu, depozitele de silex din *tell*-ul de la Pietrele au fost identificate doar în locuințe din șirul de N, specializate în măcinare și gătit sau țesut.

În cazul micului *tell* de la Geangoești, cercetările fiind în desfășurare, sperăm ca în campaniile de săpături din anii viitori să obținem date noi despre celelalte locuințe din acest nivel din care face parte locuința nr. 4 și, în acest fel, să completăm contextul de descoperire și importanța care trebuie acordată acestui depozit de lame din silex, extinzând analiza asupra întregului ansamblu litic din așezare.

BIBLIOGRAFIE

- Avramova 2008 Avramova, M., „Special” stones in prehistoric practices: cases from Bulgaria, în Kostov, K.I., Gaydarska, B., Gurova, M. (eds.), *Geoarcheology and Archeomineralogy*, Proceedings of the International Conference, 29-30 October, Sofia, Publishing House „Sf. Ivan Rilski”, Sofia, 2008, 211-215.
- Berciu 1956 Berciu, D., Cercetări și descoperiri arheologice în regiunea București, *Materiale și Cercetări Arheologice*, 2, 1956, 544-562.
- Chernakov 2018 Chernakov, D., A New-Found Hoard of Chalcolithic Heavy Copper Tools from Northeastern Bulgaria, *Archeologia Bulgarica*, XXII, 2, 2018, 1-13.
- Cîrstina, Olteanu, Ilie 2016 Cîrstina, O., Olteanu, Gh., Ilie, A., Raport preliminar sat Geangoești, comuna Dragomirești, jud. Dâmbovița, pct. Hulă, *Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania anului 2015*, 2016, 33-34.
- Comșa 1975 Comșa, E., Silexul de tip „balcanic”, *Peuce*, IV, 1973-1975, 5-20.
- Comșa 1990 Comșa, E., Complexul neolitic de la Radovanu, *Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos*, VII, 1990.
- Comșa 1992 Comșa, E., Les haches de silex dans l’aire culturelle Gumelnitza du Sud -Est de la Roumanie, *Balkanica*, XXIII, 1992, 271-279.
- Dobrescu 2017 Dobrescu, R., Quelques observations d’ordre technologique et typologique sur les industries litiques découvertes à Atmăgea Tătărească (Sokol, Bulgarie), *Materiale și Cercetări Arheologice* (S.N.), XVIII, 2017, 227-260.
- Dumitrescu 1966 Dumitrescu, V., Gumelnița – Sondajul stratigrafic din 1960, *Studii și Cercetări de Istorie veche*, 17 (1), 1966, 51-99.
- Frînculeasa et al. 2018 Frînculeasa, A., Preda, B., Garvan, D., Nica, T., Negrea, O., La hotarul nordic al culturii Gumelnița – așezarea de la Urlați (jud. Prahova), *Buletinul Muzeului Județean Teleorman*, Seria Arheologie, 10, 2018, 237-278.
- Furestier, Mihail 2011 Furestier, R., Mihail, F., L’industrie lithique taillée de Taraschina, Carozza, L., Bem, C., Micu, C. (eds.), *Société et environnement dans la zone du Bas Danube durant le 5ème millénaire avant notre ère*, Iași, 2011, 365-383.

³³ Gatsov, Nedelcheva 2015.

³⁴ Reingruber 2014, 226-228.

- Furestier et al. 2017 Furestier, R., Mihail, F., Manolakis, L., Philibert, S., Carozza, L., Micu, C., Les industries lithiques énéolithiques de la Dobroudja du Nord, *Materiale și Cercetări Arheologice* (S.N.), XIII, 2017, 213-226.
- Gatsov, Nedelcheva 2007 Gatsov I., Nedelcheva P., Chipped stones, în Hansen S., Toderas M., Reingruber A., Gatsov I., Georgescu C., Görsdorf J., Hoppe T., Nedelcheva P., Prange M., Wahl J., Wunderlich J., Zidarov P., Pietrele, Măgura Gorgana, *Eurasia Antiqua*, 13, 2007, 59-69.
- Gatsov, Nedelcheva, Nacev 2012 Gatsov, I., Nedelcheva, P., Nacev, C., Chipped stones, în Hansen S., Toderas M., Reingruber A., Wunderlich J., Benecke R., Gatsov I., Marinova E., Müller M., Nachev C., Nedelcheva P., Nowaki D., Răpke A., Wahl J., Zäpke A., Pietrele an der Unteren Donau. Bericht über die Ausgrabungen und Geomorphologischen Untersuchungen im Sommer 2011, *Eurasia Antiqua*, 18, 2012, 39-40.
- Gatsov, Nedelcheva 2015 Gatsov, I., Nedelcheva P., Flint caches in the Eneolithic settlement Pietrele Măgura Gorgana, România, în Hansen, S., Raczky, P., Anders, A., Reingruber, A., *Neolithic and Copper Age between the Carpathian and the Aegean Sea: chronologies and technologies from the 6th to the 4th Millennium BCE*, International Workshop Budapest, 2012 Habelt, Bonn, 2015, 295-299.
- Gaydarska et al. 2004 Gaydarska, B., Chapman, J., Angelova, I., Gurova, M., Yanev, S., Breaking, making and trading: the Omurtag Eneolithic spondylus hoard, *Archeologia Bulgarica*, VIII, 2, 2004, 11-34.
- Gaydarska et al. 2012 B. Gaydarska, B., Gurova, M., Chernakov, D., Blake, E., Chapman, J., A place to live, a place to bury and a place to hoard: understanding deposition on and off the Bulgarian tell of Kosharna, *Archaeologia Bulgarica*, XVI, 2, 2012, 27-58.
- Gurova 2010 Gurova, M., Connotations fonctionnelles des grandes lames chalcolithiques: Exemple de la Bulgarie, *Archaeologia Bulgarica*, XIV (2), 2010, 1-10.
- Gurova 2011 Gurova, M., A Late Chalcolithic flint assemblage from the site of Kosharna, Russe District, în Mills, S., Mirea, P. (eds.), *The Lower Danube in Prehistory: Landscape Changes and Human Environment Interactions*, Proceedings of the International Conference Alexandria, 3-5 November 2010, Editura Renaissance, Alexandria, 2011, 179-196.
- Gurova, Chabot, Chohadziev 2016 Gurova, M., Chabot, J., Chohadzhiev, S., Chalcolithic superblades from Bulgaria: a case study of recently found hoard from Sushina, *Bulgarian e-Journal of Archaeology*, 6.2, 2016, 165-190.
- Hansen et al. 2007 Hansen S., Toderas M., Reingruber A., Gatsov I., Georgescu, C., Görsdorf, J., Hoppe, T., Nedelcheva, P., Prange, M., Wahl J., Wunderlich, J., Zidarov, P., Pietrele, Măgura Gorgana, *Eurasia Antiqua*, 13, 2007, 43-112.
- Hansen et al. 2012 Hansen S., Toderas M., Reingruber A., Wunderlich J., Benecke R., Gatsov I., Marinova E., Müller M., Nachev C., Nedelcheva P., Nowaki D., Răpke A., Wahl J., Zäpke A., Pietrele an der Unteren Donau. Bericht über die Ausgrabungen und Geomorphologischen Untersuchungen im Sommer 2011, *Eurasia Antiqua*, 18, 2012, 1-68.
- Ignat, Popescu 2015 Ignat, T., Popescu, I., Un ansamblu de piese litice descoperit la Străulești, *Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice*, I, 29-41.
- Ilie, Cîrstina, Ilie 2019 Ilie, A., Cîrstina, O., Ilie, B., Raport preliminar - sat Geangoești, comuna Dragomirești, jud. Dâmbovița, pct. Hulă, *Cronica Cercetărilor Arheologice din România. Campania anului 2018*, 2019, 60-62.
- Ilie et al. 2020 Ilie, A., Cîrstina, O., Ilie, B., Iordache, A., Raport preliminar - sat Geangoești, comuna Dragomirești, jud. Dâmbovița, pct. Hulă, *Cronica Cercetărilor Arheologice din România. Campania anului 2019*, sub tipar.
- Klimscha 2012 Klimscha, F., Des goûts et des couleurs, on ne discute pas. Datation, répartition et valeur sociale des haches en silex de la culture Gumelnița, în Pétrequin, P., Cassen, S., Errero, M., Klassen, L., Sheridan, A., Pétrequin, A.-M. (eds.), *JADE. Grandes haches alpines du Néolithique européen, Ve au Ier millénaires av. J.-C.*, Cahiers de la MSHE Sedoux, n° 17, „Dynamique territoriales” n° 6, tome 2, Besançon, 2012, 1208-1229.

- Manolakakis 2006 Manolakakis, L., Les très grands lames de Varna (Bulgarie): quelle fonction? Vaquer, J., Briois F., (eds.), *Le fin de l'Âge de la pierre en Europe du Sud. Matériaux et productions litiques taillées remarquables dans le Néolithique et le Chalcolithique du Sud de l'Europe*, Actes de la table ronde de l'EHESS (Carcassonne 5-6 septembre 2003), Toulouse, 2006, 5-23.
- Manolakakis 2008 Manolakakis, L., Open-cast flint mining, long blade production and long-distance exchange: an example from Bulgaria, Allard, P., Bostyn, F., Giligny, F., Lech J. (eds.), *Flint Mining in Prehistoric Europe. Interpreting the Archaeological Record*, BAR (I.S.), 1891, 2008, 111-121.
- Manolakakis 2017 Manolakakis, L., So long blades...Materiality and symbolism in the north-eastern Balkan Copper Age, în Manolakakis, L., Schlager, N., Coudart A. (eds.), *European Archaeology – Identities and Migration. Hommages à Jean-Paul Demoule*. Sidestone Press, Leiden, 2017, 265-284.
- Micle, Stăvilă 2014 Micle, D., Stăvilă, A., Geangoești - Hulă, Romania: a Gumelnița settlement on the banks of the Dâmbovița River. Non – Invasive research result, *Annales d'Université Valahia Târgoviște*, Section d'Archéologie et d'Histoire, XVI, 2, 2014, 33-46.
- Nania 1965 Nania, I., Două depozite de unelte neolitice descoperite în raionul Costești (regiunea Argeș), *Studii și Cercetări de Istorie veche*, 16, 2, 1965, 311-321.
- Niță, Frînculeasa 2005 Niță, L., Frînculeasa A., Considerații asupra materialului litic cioplit descoperit în așezarea gumelnițeană de la Urlați (jud. Prahova), *Argesis*, XIV, 2005, 41-53.
- Reingruber 2014 Reingruber, A., The wealth of the tells: complex settlement patterns and specializations in the West Pontic area between 4600 and 4250 cal BC, în Horejs, B., Mehofer M. (eds.), *Western Anatolia before Troy. Proto-Urbanisation in the 4 th Millennium BC?* Proceedings of the International Symposium, Kunsthistorischen Museum Wien, Vienna, Austria, 21-24 November, 2012, Austrian Academy of Sciences, Vienna, 2014, 217-242.
- Șerbănescu, Șandric 2012 Șerbănescu, D., Șandric, B., Tell-uri eneolitice în regiunea Valea Mostiștei. O privire generală, Morintz, A.S., Kogălniceanu, R. (eds.), *Archaeological Debates, n 2: Survey in Archaeology, often a neglected Science*, Proceedings of the II Archaeological Symposium, Giurgiu, October 23rd-26th, 2011, 2012, 103-150.
- Șerbănescu 2013 Șerbănescu, D., Research on the eneolithic Tell of Vlădiceasca, Călărași County, Comșa, A., Bonsall, C., Nikolova, L. (eds.), *Facetes of the Past. The Challenge of the Balkan Neo-Eneolithic*, Proceedings of the International Symposium Celebrating the 85 th Birth Anniversary of Eugen Comșa, 6-12 October 2008, Bucharest, Romania, Editura Academiei Române, București, 2013, 312-335.
- Ștefan 2012 Ștefan, E.C., A hoard of flint items from Verbicioara, Romania, *Documenta Praehistorica*, XXXIX, 2012, 417-423.
- Toderaș et al. 2009 Toderaș, M., Hansen, S., Reingruber A., Wunderlich J., Pietrele-Măgura Gorgana: o așezare eneolitică la Dunărea de Jos între 4500 și 4250 î.e.n., *Materiale și Cercetări Arheologice* (S.N.), V, 2009, 39-90.
- Torcică 2011 Torcică, I., Depozitul de lame de silex descoperite în localitatea Băbăița (jud. Teleorman), *Buletinul Muzeului Județean Teleorman, Seria Arheologie*, 3, 2011, 133-142.

LIST OF ILLUSTRATIONS

Plate I. 1. Gumelnița sites in Dâmbovița County – hipsometric map (by B. Ilie); 2. Aerial photography on which is outline the *tell* from Geangoești and a paleo channel of Dâmbovița River; 3. Geangoești *tell* – view from SE; 4. Geangoești *tell* – aerial view of the excavated surface (drone flight by B. Ilie, 2018); 5. The magnetogramme of the Geangoești *tell* (after Micle, Stăvilă 2018, fig. 8) and the 2016 and 2017-2019 excavated areas marked in red and blue.

Plate II. Geangoești *tell* – aerial view of the SW area (drone flight by B. Ilie, 2019) and the households discovered during the 2019 fieldwork marked as S1 (up); Northern and Eastern sections of square 44, with details of the destruction level of household n° 4 (photo A. Ilie) (down).

Plate III. Geangoești *tell* – aerial view (drone flight by B. Ilie, 2018) and the main features in the SW area of the settlement.

Plate IV. a. *In situ* discovery context of the flint hoard; b. Restored vessel; c-d. The flint blades during restoration (photo A. Ilie).

Plate V. 1-4. Flint cache blades – Archaeological collection of the „Princiary Court” National Museum Complex, Târgoviște, inventory 356/2018 (photo L. Niță, drawings A. Ilie).

Plate VI. 1-4. Flint cache blades – Archaeological collection of the „Princiary Court” National Museum Complex, Târgoviște, inventory 356/2018 (photo L. Niță, drawings A. Ilie).

ANA ILIE,
Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”
Târgoviște, Calea Domnească, nr. 181,
Târgoviște, Romania,
ana_arheo@yahoo.com
LOREDANA NIȚĂ,
Universitatea „Valahia” din Târgoviște,
Lt. Stancu Ion, 35, 130105, Târgoviște, Romania,
loredana_nita2003@yahoo.com